

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 16/06-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. apríla 2008 v pléne zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika o návrhu prezidenta Slovenskej republiky na začatie konania o súlade § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 3 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3 a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, za účasti Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky ako vedľajšieho účastníka, takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenie § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 3 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3 a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

2. Ustanovenie § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

3. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 24. júla 2006 doručený návrh prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania o súlade § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej aj „zákon č. 461/2003 Z. z.“) v znení zákona č. 310/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 310/2006 Z. z.“), a § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 244/2005 Z. z.“), s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 2, čl. 13 ods. 3 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a s čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 3 a čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a o pozastavení účinnosti § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z.

Navrhovateľ svoj návrh odôvodnil takto:

«Sociálne poistenie podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je aj dôchodkové poistenie, a to starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia, a invalidné poistenie ako poistenie pre prípad poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v dôsledku dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu poistenca a pre prípad úmrtia [§ 2 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z.].

Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. z dôchodkového poistenia sa za podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov poskytujú dôchodkové dávky, a to

a) zo starobného poistenia

1. starobný dôchodok,
2. predčasný starobný dôchodok,
3. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
4. sirotský dôchodok,

b) z invalidného poistenia

1. invalidný dôchodok
2. vdovský dôchodok a vdovecký dôchodok,
3. sirotský dôchodok.

Nárok na dôchodkovú dávku vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (§ 109 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z.).

Podmienky nároku na starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotský dôchodok a určenie sumy dôchodkovej dávky resp. pravidlá na jej určenie ustanovuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, a to najmä v § 65 až 77.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov upravuje v § 82 zvyšovanie dôchodkových dávok. Ide o úpravu tzv. valorizácie dôchodkových dávok, ktorá spočíva v pravidelnom zvyšovaní dôchodkových dávok vyplácaných k 1. júlu príslušného kalendárneho roka a dôchodkových dávok priznaných od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka, a to v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky

za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku (§ 82 ods. 1 prvá veta zákona č. 461/2003 Z. z.). Príslušným kalendárnym rokom podľa § 82 ods. 1 druhej vety je rok, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva, ak zákon č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov neustanovuje inak.

Dôchodkové dávky sa podľa § 82 ods. 2 prvej vety zákona č. 461/2003 Z. z. zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka o percento určené ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice percenta medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky. Percento zvýšenia dôchodkovej dávky sa ustanoví opatrením, ktoré vydá Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky najneskôr do 30. apríla príslušného kalendárneho roka (§ 82 ods. 2 druhá veta zákona č. 461/2003 Z. z.).

Dôchodkové dávky, ktoré sú priznané od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka, sa podľa § 82 ods. 2 tretej vety zákona č. 461/2003 Z. z. zvyšujú odo dňa ich priznania.

Na zvýšenie dôchodkovej dávky je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky vyplácaná ku dňu, od ktorého sa zvyšuje (§ 82 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Ďalšie pravidlá na zvyšovanie dôchodkových dávok upravujú ustanovenia § 82 ods. 4 až 6 a ods. 8 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z.

Pri súbehu nárokov na viac dôchodkových dávok zvyšuje sa každá z týchto dôchodkových dávok (§ 82 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Zvýšenie dôchodkových dávok sa podľa § 82 ods. 9 zákona č. 461/2006 Z. z. zlučuje s dôchodkovou dávkou, pri ktorej toto zvýšenie patrí.

Čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny garantujú právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Podrobnosti o tomto práve ustanoví zákon (čl. 39 ods. 3 ústavy a čl. 30 ods. 3 listiny). Pritom primeranosť neustanovuje kvantitatívne meradlo, ale vzťah k predchádzajúcej úrovni, ktorú mal občan pred „štádiom“ staroby alebo predtým, ako došlo k nespôsobilosti na prácu alebo k strate živiteľa. V tejto súvislosti treba tiež pripomenúť dodržiavanie medzinárodných záväzkov Slovenskou republikou, v danom prípade Dohovoru o minimálnej

norme sociálneho zabezpečenia (č. 102) [oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 461/1991 Zb.] a čl. 12 Európskej sociálnej charty (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 329/1998 Z. z.).

Občianovi vznikne nárok na niektorú z dôchodkových dávok (starobný dôchodok, predčasný starobný dôchodok, invalidný dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotský dôchodok) za podmienok, ktoré ustanovuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov. Súčasťou zákonnej úpravy (zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov) je pravidelné zvyšovanie týchto dôchodkových dávok (valorizácia) podľa § 82 ods. 1 až 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z.. Pritom platí zásada ustanovená v § 82 ods. 9 zákona č. 461/2003 Z. z., že zvýšenie dôchodkových dávok sa zlučuje s dôchodkovou dávkou, pri ktorej toto zvýšenie patrí.

Občianovi teda vznikne nárok na dôchodkovú dávku, pretože splnil podmienky ustanovené zákonom č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov. Vznik nároku na dôchodkovú dávku sa viaže na splnenie zákonných podmienok. Až po vzniku nároku na dôchodkovú dávku a jej určení v sume ustanovenej zákonom č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu príslušného kalendárneho roka alebo dôchodkové dávky priznané od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa pravidelne zvyšujú (valorizujú) podľa § 82 ods. 1 až 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., pričom zvýšenie dôchodkových dávok sa zároveň zlučuje s dôchodkovou dávkou, pri ktorej toto zvýšenie patrí. Pravidelné zvyšovanie dôchodkových dávok podľa § 82 ods. 1 až 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. (valorizácia) sa vykonáva v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku, teda roku, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva. Treba odlíšiť vznik nároku na dôchodkovú dávku a určenie sumy dôchodkovej dávky a až v nadväznosti na určenie sumy dôchodkovej dávky zvyšovanie dôchodkovej dávky podľa § 82 ods. 1 až 9 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z..

Vzhľadom na uvedené som toho názoru, že ustanovenie sumy 17 200 Sk v § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. alebo akejkoľvek inej sumy, do ktorej sa dôchodkové dávky zvyšujú (valorizujú) alebo od ktorej sa dôchodkové

dávky nezvyšujú (nevalorizujú) nie je v súlade s čl. 39 ods. 1 ústavy a s čl. 30 ods. 1 listiny. Ustanovenie sumy 17 200 Sk v § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. alebo akejkol'vek inej sumy, do ktorej sa dôchodkové dávky zvyšujú (valorizujú) alebo od ktorej sa dôchodkové dávky nezvyšujú (nevalorizujú) zároveň vedie k nivelizácii dôchodkových dávok.

Podľa ustanovenia § 82 ods. 10 prvej vety zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. v roku 2006 sa dôchodkové dávky zvyšujú maximálne do sumy 17 200 Sk. Podľa ustanovenia § 82 ods. 10 druhej vety zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. dôchodky priznané v sume vyššej ako 17 200 Sk sa v roku 2006 nezvyšujú. Tieto ustanovenia nadobúdajú účinnosť 1. augusta 2006 (čl. VIII zákona č. 310/2006 Z. z.).

Podľa § 82 ods. 1 a § 82 ods. 2 prvej vety a tretej vety zákona č. 461/2003 Z. z.

a) dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka, teda aj od 1. júla 2006 a -

b) dôchodkové dávky, ktoré sú priznané od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka, teda aj od 1. júla 2006 do 31. decembra 2006, sa zvyšujú odo dňa ich priznania.

Pretože ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nadobúdajú účinnosť 1. augusta 2006 a dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2006 sa podľa § 82 ods. 1 a 2 prvej vety zákona č. 461/2003 Z. z. zvyšujú od 1. júla 2006, ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. na dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2006 nemožno uplatniť (vykonať). To rovnako platí (nemožnosť uplatniť ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z.) aj pre dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2006 do 31. júla 2006 vrátane, teda do 1. augusta 2006, kedy ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nadobúdajú účinnosť, pretože dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2006 do 31. decembra 2006 sa podľa § 82 ods. 1 a 2 tretej vety zvyšujú odo dňa ich priznania.

Ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. sa však budú uplatňovať (vykonávať) na zvyšovanie dôchodkových dávok priznaných od 1. augusta 2006, teda odo dňa nadobudnutia ich účinnosti do 31. decembra 2006.

Pre občana, ktorému bude priznaná dôchodková dávka od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2006 a táto dôchodková dávka bude priznaná v sume vyššej ako 17 200 Sk, bude platiť obmedzenie zvýšenia takejto dôchodkovej dávky sumou 17 200 Sk podľa § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 v znení zákona č. 310/2006 Z. z.; teda tomuto občanovi sa dôchodková dávka nezvýši (nebude valorizovať). Takéto obmedzenie však neplatí pre občana, ktorému sa vyplácala dôchodková dávka v sume vyššej ako 17 200 Sk k 1. júlu 2006 a pre občana, ktorému bola (bude) priznaná dôchodková dávka v sume vyššej ako 17 200 Sk od 1. júla 2006 do 31. júla 2006 vrátane. Tým podľa môjho názoru dochádza k nerovnosti pri uplatňovaní pravidelného zvyšovania dôchodkových dávok (valorizácie) v roku 2006.

Vzhľadom na uvedené mám pochybnosti o súlade § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. aj s čl. 12 ods. 2 ústavy a s čl. 3 ods. 1 listiny (všeobecným princípom rovnosti).

Ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. podľa môjho názoru predstavujú aj zákonné obmedzenie práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa podľa čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny. Záonné obmedzenia základných práv a slobôd podľa čl. 13 ods. 3 ústavy a čl. 4 ods. 3 listiny musia platiť pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka a dôchodkové dávky priznané od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú odo dňa ich priznania, ale ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona Č. 310/2006 Z. z. sa budú uplatňovať, vzhľadom na nadobudnutie ich účinnosti 1. augusta 2006 len na dôchodkové dávky priznané od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2006. Preto podľa môjho názoru § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nieje ani v súlade s čl. 13 ods. 3 ústavy a s čl. 4 ods. 3 listiny.

Neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu je aj princíp právnej istoty. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok. Tieto právne vety sú obsahom viacerých rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad PL. ÚS 36/95,

II. ÚS 48/97).

Podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky PL.US 16/95 „obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď“.

Súčasťou zákonnej úpravy, a to zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ako som už uviedol, je aj zvyšovanie dôchodkových dávok vyplácaných k 1. júlu príslušného kalendárneho roka (roka, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva) a zvyšovanie dôchodkových dávok priznaných od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka (roka, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva) teda valorizácia, a to na základe zákonných pravidiel (zákonom ustanovených pravidiel) najmä pravidla zvyšovania dôchodkových dávok v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku (roku, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva). Toto pravidelné zvyšovanie dôchodkových dávok (valorizácia) a jeho pravidlá (jej pravidlá), podľa môjho názoru, by sa nemali v príslušných kalendárnych rokoch meniť.

Preto som toho názoru, že § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nieje v súlade ani s čl. 1 ods. 1 prvou vetou ústavy.».

Navrhovateľ preto požaduje, aby ústavný súd po prijatí návrhu na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. a ustanovenia § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z. nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, s čl. 12 ods. 2, s čl. 13 ods. 3 a s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 ods. 1, s čl. 4 ods. 3 a s čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.“.

Navrhovateľ súčasne navrhol, aby ústavný súd pozastavil účinnosť § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože jeho ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva podľa čl. 39 ods. 1 listiny a hrozí iný vážny nenapraviteľný následok spočívajúci

v nerovnosti pri zvyšovaní dôchodkových dávok v roku 2006, a to rozhodovaním Sociálnej poisťovne.

Ústavný súd návrh po predbežnom prerokovaní prijal 13. septembra 2006 na ďalšie konanie a súčasne vyhovel návrhu na pozastavenie účinnosti § 82 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení označenej novely, rozhodnutie o pozastavení účinnosti tohto ustanovenia bolo uverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 566/2006 Z. z. s účinnosťou od 14. októbra 2006.

Po prijatí návrhu na ďalšie konanie vyzval ústavný súd na vyjadrenie k návrhu Národnú radu Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) a vládu Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) v zastúpení podpredsedu vlády a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky.

Národná rada vo svojom stanovisku uviedla:

«Predmetom sporu je § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., ktorým sa pre rok 2006 obmedzuje zvyšovanie dôchodkových dávok len do pevne stanovenej sumy t. j. do 17 200 Sk a neumožňuje sa zvyšovanie dôchodkových dávok, ktoré sú priznané vo vyššej sume ako 17 200 Sk. Rovnako predmetom sporu je § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z., ktorým sa v roku 2005 limitovala valorizácia dôchodkov neprevyšujúcich sumu 15 824 Sk.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) upravuje aj dôchodkové poistenie, a to starobné poistenie a invalidné poistenie, z ktorého sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytujú jednotlivé dávky [§ 13 ods. 2 písm. a) a b)].

Zákon v § 82 ods. 1 upravuje zvyšovanie dôchodkových dávok, ako pravidelné zvyšovanie k 1. júlu príslušného kalendárneho roka, pre už vyplácané dôchodkové dávky, ako aj pre dôchodkové dávky, ktoré budú priznané do konca príslušného kalendárneho roka. Postup na ich zvyšovanie sa podľa zákona odvodzuje v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy

v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Príslušný kalendárny rok je rok, v ktorom sa zvýšenie dôchodkových dávok vykonáva, ak tento zákon neustanovuje inak.

Zákonom č. 310/2006 Z. z. sa ustanovenie § 82 doplnilo na základe pozmeňovacieho návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky o odsek 10, podľa ktorého sa v roku 2006 dôchodkové dávky zvyšujú maximálne do sumy 17 200 Sk. Dôchodky priznané v sume vyššej ako 17 200 Sk sa v roku 2006 nezvyšujú. Nakoľko tento zákon nadobudol účinnosť 1. augusta 2006, po tom, čo s účinnosťou od 1. júla sa uskutočnila valorizácia dôchodkových dávok podľa § 82, došlo k situácii, že obmedzenie na zvyšovanie dôchodkových dávok podľa § 82 ods. 10 sa nevzťahuje rovnako na všetkých poberateľov dôchodkových dávok v roku 2006, ale len na tých, ktorým je dôchodková dávka priznaná po 31. júli 2006. V tomto prípade možno súhlasiť s navrhovateľom, že nerovnaký prístup pri zvyšovaní dôchodkových dávok, ktorý bol založený na dátume priznania dôchodkovej dávky predstavuje rozdielne zaobchádzanie s poberateľmi dôchodkových dávok, čo plne nezodpovedá čl. 12 ods. 2 ústavy, podľa ktorého základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk vieru, náboženstvo, politické zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie a podľa ktorého nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Uvedené základné práva a slobody sú obsiahnuté aj v čl. 3 ods. 1 listiny.

Zákon č. 244/2005 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v čl. II o. i. v šestnástom bode doplnil do zákona ustanovenie § 293e, čím sa ustanovilo, že v roku 2005 sa pri zvyšovaní dôchodkových dávok nebude postupovať podľa § 82 ods. 1 a 2 a uplatní sa osobitný spôsob zvyšovania dôchodkových dávok a úrazových dávok pre rok 2005, diferencovaný v závislosti od výšky dôchodkovej dávky a úrazovej dávky opäť na základe pozmeňovacieho návrhu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky. Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Podrobnosti o tomto práve ustanoví zákon. Na tomto základe bola zákonom schválená zmena pri zvyšovaní dôchodkových dávok v roku 2005 pre všetkých poberateľov

dôchodkových dávok a preto v tomto prípade som toho názoru, že tento postup je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, s čl. 12 ods. 2, s čl. 13 ods. 3 a s čl. 39 ods. 1 ústavy a s čl. 3 ods. 1, s čl. 4 ods. 3 a s čl. 30 ods. 1 listiny.».

Spolu s týmto stanoviskom zaslal predseda národnej rady ústavnému súdu vládny návrh napadnutej novely zákona (tlač č. 1063) z februára 2005 a záznam z rokovania 42. schôdze národnej rady zo 17. mája 2005, návrh skupiny poslancov ďalšej napadnutej novely zákona (tlač č. 1518) z februára 2006, pozmeňujúci návrh skupiny poslancov a záznam z rokovania 61. schôdze národnej rady z 20. apríla 2006.

Vláda vo svojom stanovisku uviedla:

«Vláda Slovenskej republiky zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky súhlasí s návrhom navrhovateľa na začatie konania o súlade ustanovení § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. s čl. 12 ods. 2 a s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 ods. 1 a s čl. 4 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd.

Vláda Slovenskej republiky zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky nesúhlasí

a) s návrhom navrhovateľa na začatie konania o súlade ustanovení § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou a s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd,

b) s návrhom na začatie konania o súlade ustanovení § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, s čl. 12 ods.2, s čl. 13 ods. 3 a s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 ods. 1, s čl. 4 ods. 3 a s čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd

Vláda Slovenskej republiky zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky navrhuje aby Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní o návrhu vyniesol tento nález:

1. Ustanovenia § 82 ods. 10 zákona č. 461 /2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nie sú v súlade s čl. 12 ods. 2 a s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej

republiky a s čl. 3 ods. 1 a s čl. 4 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd.

2. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

Vláda Slovenskej republiky zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky súhlasí, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v súlade s ust. § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. upustil od ústneho pojednávania.

Dôvodová správa

V súlade s § 39 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. predkladá Vláda Slovenskej republiky zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nasledovnú dôvodovú správu :

V bode III. návrhu prezidenta Slovenskej republiky sa uvádza, že „ustanovenie sumy 17 200 Sk v §82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. alebo akejkoľvek inej sumy, do ktorej sa dôchodkové dávky zvyšujú (valorizujú) alebo od ktorej sa dôchodkové dávky nezvyšujú (nevalorizujú) nie je v súlade s čl. 39 ods. 1 ústavy a s čl. 30 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd“. Vláda sa nestotožňuje s názorom navrhovateľa, pretože podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky je na uplatnenie základných práv a slobôd ustanovených v tomto článku potrebný zákon, ktorý ustanoví podmienky, za ktorých sa budú uvedené základné práva a slobody vykonávať. Tento princíp je zakotvený aj v čl. 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Zákonom, ktorý ustanovuje podmienky výkonu práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe, pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa, je zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktorý okrem iného ustanovuje podmienky získania nároku na dôchodkovú dávku, ako aj spôsob určenia sumy dôchodkovej dávky. Zvyšovanie dôchodkových dávok je súčasťou určovania ich sumy, keďže je uvedené medzi spoločnými ustanoveniami o dôchodkových dávkach. Je legitímnym právom zákonodarcu určiť, resp. zmeniť podmienky určovania sumy dôchodkovej dávky. Jednou z takýchto zmien je aj skutočnosť, že v roku 2005 a 2006 sa na valorizáciu dôchodkových dávok nepoužil štandardný mechanizmus ustanovený v § 82 zákona o sociálnom poistení, ale osobitný mechanizmus upravený v § 293e, resp. § 82 ods. 10 zákona o sociálnom poistení, ktorý obsahuje aj pevnú hranicu, do ktorej sa dôchodkové dávky zvyšujú a ktorou je približne priemerná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky. Tento mechanizmus je v súlade so záväzkami, ktoré pre Slovenskú republiku vyplývajú z minimálnych noriem sociálneho

zabezpečenia a zároveň splňa požiadavku primeranosti hmotného zabezpečenia, pretože pojem primeranosť umožňuje nielen výklad uvedený navrhovateľom, ale aj výklad, podľa ktorého sa hmotné zabezpečenie poskytuje primerane k stavu verejných financií a národného hospodárstva. Slovo primerane má zabezpečiť synergické pôsobenie viacerých faktorov.

Bod IV. návrhu prezidenta Slovenskej republiky poukazuje na možný nesúlad § 82 ods. 10 a § 293e ods. 1 až 3 zákona o sociálnom poistení s čl. 12 ods. 2 Ústavy SR a s čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Ustanovenie § 82 ods. 10 bolo do zákona o sociálnom poistení doplnené zákonom č. 310/2006 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 1. augusta 2006, odkedy sa začala valorizácia podľa tohto ustanovenia. Podľa § 82 zákona o sociálnom poistení však už od 1. júla 2006 prebehla valorizácia dôchodkových dávok vyplácaných k 1. júlu 2006 a dôchodkových dávok priznaných od 1. júla 2006 do 31. júla 2006. Doplnením § 82 ods. 10 do zákona o sociálnom poistení sa teda od 1. augusta 2006 skupina poberateľov dôchodkových dávok rozdelila na dve časti, ktorých dôchodkové dávky boli rôzne valorizované. Tým došlo k rozdielnemu zaobchádzaniu s osobami, ktoré splnili rovnaké podmienky na výplatu dôchodkových dávok v roku 2006. Vláda preto súhlasí s názorom predkladateľa, že § 82 ods. 10 zákona o sociálnom poistení nieje v súlade s čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 3 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Vláda zastáva názor, že v uvedenom prípade došlo k diskriminácii na základe iného postavenia poberateľov dôchodkových dávok založeného na dátume priznania dôchodkových dávok. Tento záver však neplatí pre posudzovanie § 293e ods. 1 až 3, ktorý bol do zákona o sociálnom poistení doplnený zákonom č. 244/2005 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s účinnosťou od 1. júla 2005, pretože tento osobitný valorizačný mechanizmus dôchodkových dávok pre rok 2005 platil pre všetkých poberateľov dôchodku v roku 2005 rovnako.

Vláda sa stotožňuje aj s názorom navrhovateľa uvedenom v bode V. návrhu na začatie konania, že ustanovenie § 82 ods. 10 zákona o sociálnom poistení nie je v súlade s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd,

a to z dôvodov prezentovaných v predchádzajúcom odseku. Z tých istých dôvodov však nemôže súhlasiť s tým, že s čl. 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 4 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd nie je v súlade ustanovenie § 293e ods. 1 až 3 zákona o sociálnom poistení.

Navrhovateľ v bode VI. návrhu na začatie konania vyslovuje názor, že ustanovenia § 82 ods. 10 a 293e ods. 1 až 3 zákona o sociálnom poistení nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky z dôvodu, že narušujú právnu istotu osôb, ktorá je jedným z princípov právneho štátu. Uplatňovanie princípu právnej istoty tak ako ho vykladá navrhovateľ by znamenalo zakotvenie princípu nemennosti právneho poriadku a teda aj znemožnenie plnenia úloh štátu v oblasti zabezpečovania výkonu práv a slobôd. V tomto smere vyslovil svoj názor aj Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí PL ÚS 25/05 - 51 nasledovne: „Názor navrhovateľov - považovať novú právnu úpravu za rozpornú s princípom právnej istoty, t. j. s čl. 1 ods. 1 ústavy z dôvodu, že ide o právnu úpravu odlišnú od predchádzajúcej a podľa názoru navrhovateľov „tvrdziu“ z hľadiska ustanovených podmienok pre vznik nároku na invalidný dôchodok, ústavný súd neakceptoval. Táto skutočnosť totižto nesignalizuje ešte nesúlad s ústavou, ak sú zachované limity ústavnosti novej právnej úpravy. Uplatňovanie takéhoto prístupu navrhovateľov k hodnoteniu každej novej právnej úpravy by znamenalo „riziko záveru o jej neústavnosti“, najmä ak by sa líšila od predchádzajúcej právnej úpravy. Takýto prístup by už vopred vylúčil do budúcnosti akúkoľvek zmenu právnej úpravy už dosiaľ právne upravených otázok.».

Na ústnom pojednávaní netrval žiaden z účastníkov.

II.

Právne a ďalšie relevantné východiská

Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je (...) právny štát.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a podľa čl. 3 ods. 1 listiny základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti,

jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine (národnostnej alebo etnickej menšine), majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy a podľa čl. 4 ods. 3 listiny zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy a podľa čl. 30 ods. 1 listiny občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Ustanovenie § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., ktoré nadobudlo účinnosť 1. augusta 2006, znie:

„(10) V roku 2006 sa dôchodkové dávky zvyšujú maximálne do sumy 17 200 Sk. Dôchodky priznané v sume vyššej ako 17 200 Sk sa v roku 2006 nezvyšujú.“

Ustanovenie § 293e zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z., ktoré nadobudlo účinnosť 1. júla 2005, znie:

„§ 293e

- (1) Na zvyšovanie dôchodkových dávok v roku 2005 sa nepoužije § 82 ods. 1 a 2.
- (2) Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2005 a dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2005 do 31. decembra 2005, ktorých suma je
  - a) do 3 906 Sk, sa zvyšujú o 10,2 %,
  - b) od 3 907 Sk do 3 956 Sk, sa zvyšujú na sumu 4 306 Sk,
  - c) od 3 957 Sk do 10 937 Sk, sa zvyšujú o 8,85 %,
  - d) od 10 938 Sk do 11 077 Sk, sa zvyšujú na sumu 11 907 Sk,
  - e) od 11 078 Sk do 14 719 Sk, sa zvyšujú o 7,5 %,
  - f) od 14 720 Sk do 15 824 Sk, sa zvyšujú na sumu 15 825 Sk,
  - g) vyššia ako 15 824 Sk, sa nezvyšujú.

(3) Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2005 sa zvyšujú od splátky dôchodkovej dávky splatnej po 30. júni 2005 a dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2005 do 31. decembra 2005 sa zvyšujú odo dňa ich priznania.“.

K vládne mu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 280/2002 Z. z. o rodičovskom príspevku v znení neskorších predpisov z februára 2005 (tlač 1063), bol podaný pozmeňujúci návrh poslankyne národnej rady, ktorá navrhla zaradiť do novely zákona nové ustanovenie § 293e o zvyšovaní dôchodkových dávok a úrazových dávok v roku 2005, ktoré bolo napokon aj schválené.

Navrhovateľka pozmeňujúceho návrhu odôvodnila navrhované doplnenie takto:

„V záujme objektívneho zhodnotenia obdobia prispievania do systému dôchodkového poistenia vo vzťahu k určeniu sumy dôchodkovej dávky navrhujem predĺženie rozhodujúceho obdobia na zistenie priemerného osobného mzdového bodu na obdobie kalendárnych rokov od 1. januára 1984 a úpravu rozhodujúceho obdobia na určenie sumy dôchodkovej dávky, ak poistencovi nie je možné určiť osobné mzdové body za celé rozhodujúce obdobie.

Navrhujem, aby právna úprava zisťovania priemerného osobného mzdového bodu z predĺženého rozhodujúceho obdobia sa nevzťahovala na dôchodkové dávky právoplatne priznané pred 1. júnom 2005 a na dôchodkové dávky, o ktorých bolo začaté konanie pred 15. májom 2005.

Súčasne navrhujem osobitný spôsob zvyšovania dôchodkových dávok a úrazových dávok v roku 2005 diferencovaný v závislosti od výšky dôchodkovej dávky a úrazovej dávky tak, že do výšky približne 0,25-násobku priemernej mzdy za rok 2004 sa zvýšia o index rastu miezd, do výšky približne 0,7-násobku priemernej mzdy za rok 2004 sa zvýšia 8,85 percenta, čo zodpovedá percentu určenia podľa takzvaného švajčiarskeho modelu, to je ten bývalý valorizačný mechanizmus, ktorý obsahuje pôvodný vládny návrh zákona č. 461/2003 Z. z., do výšky približne 0,9-násobku priemernej mzdy za rok 2004 sa zvyšuje indexom inflácie a dôchodky, ktorých výška sa nachádza v rozmedzí vyššie uvedených hraníc, v ktorej by vznikali anomálie, v dôsledku uplatňovania rôznych valorizačných indexov navrhujem

zvýšiť na zákonne ustanovenú sumu určenia výšky, v ktorej je premietnutá kombinácia indexu zvyšovania u predchádzajúcich skupín.

Z dôvodu, že navrhujem uplatnenie osobitného valorizačného mechanizmu v roku 2005, je potrebné zrušiť opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 167/2005, ktorý sa ustanovuje percento zvyšovania dôchodkových dávok v roku 2005 vydané na základe právnej úpravy zvyšovania dôchodkových dávok, ktorú navrhujem zrušiť. To boli pozmeňujúce návrhy, ktoré sa týkajú valorizácie dôchodku na tento rok.

Musím sa vám priznať, že osobne nie som nadšená, že zase meníme valorizačný mechanizmu. Takisto sme to menili aj v minulom roku, aj v tomto roku. Nuž ale prechodné obdobie prináša aj takéto zmeny. Pripravuje ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny veľkú novelu zákona, no, rozsiahlejšiu novelu zákona o sociálnom poistení, kde sa premietnu tieto veci, ale na tento rok, na rok 2005 sme museli vymyslieť nejaký mechanizmu, pretože denne sme dostávali podnety zo strany tých dôchodcov, ktorí išli do dôchodku ešte podľa starého zákona a museli sme im vyjsť nejakým ústrety. Viete veľmi dobre, že v médiách a v tlači rezonovala kategória starodôchodcov a novodôchodcov. Treba povedať, že dôchodkový systém sa mal meniť už dávno, ale táto vládna koalícia k tomu pristúpila teraz.

A musíme nejakým spôsobom vybaviť to prechodné obdobie. Preto sú tieto pozmeňujúce návrhy. Prosím vás, podporte ich prijatie.“

V diskusii k tomuto ustanoveniu boli vyslovené poznámky o nesyistémovosti navrhovaného riešenia, ktoré vytvorí tri kategórie dôchodcov, namietala sa nesyistémovosť zákona a vyslovili sa obavy, že opakované narušenie automatického mechanizmu valorizácie dôchodkov týmto návrhom neskončí, lebo príde opätovný pokles v ďalšom roku (2006) a že zákon č. 461/2003 Z. z. potrebuje „dokonalú revíziu“; na druhej strane treba zmeniť nepriaznivú situáciu vo veľkých rozdieloch dôchodkov.

Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov z februára 2006 (tlač 1518), neobsahoval návrh na doplnenie § 82 o nový odsek 10, ale toto ustanovenie sa dostalo do zákona na základe pozmeňujúceho návrhu skupiny poslancov

s odôvodnením, že prijatím zákona č. 461/2003 Z. z. vznikli veľké rozdiely medzi starobnými dôchodkami priznanými podľa dovtedy platnej úpravy a časťou novopriznaných dôchodkov. Pozmeňovací návrh mal za cieľ čiastočne riešiť problém neodôvodnených veľkých rozdielov medzi starobnými dôchodkami.

V diskusii k tomu návrhu osobitné dôvody na takúto úpravu okrem dôvodov skupiny poslancov - navrhovateľov zákona neodznali.

III.

Analýza a závery

Predmetom posudzovania v konaní o návrhu prezidenta je posudzovanie ústavnosti právnej úpravy modifikujúcej všeobecne ustanovený valorizačný mechanizmus úpravy (zvyšovania) dôchodkových dávok ustanovený v zákone č. 461/2003 Z. z. v znení označených noviel s označenými článkami ústavy a listiny prijatím osobitných právnych úprav zvyšovania dôchodkových dávok na jednotlivé kalendárne roky.

A. K namietanému nesúladu § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 12 ods. 2, s čl. 13 ods. 3 a čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 3 ods. 1, s čl. 4 ods. 3 a čl. 30 ods. 1 listiny

Navrhovateľ v prvom rade namieta ústavnosť zásahu do všeobecne upraveného zvyšovacieho mechanizmu (valorizácie) dôchodkových dávok upraveného v § 82 zákona č. 461/2003 Z. z., predovšetkým opakované „obchádzanie“ všeobecného pravidla zvyšovania dôchodkových dávok ustanoveného v § 82 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z.; § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. nadobudol účinnosť 1. januára 2004 a valorizačný mechanizmus sa mal začať uplatňovať s nadobudnutím účinnosti tohto zákona bez obmedzenia. Ustanovenie § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. v čase prijatia tohto zákona znelo:

„§ 82

(1) Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu príslušného kalendárneho roka a dôchodkové dávky priznané 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka sa zvyšujú v závislosti od priemerného medziročného rastu spotrebiteľských cien a od medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky vykázaných štatistickým úradom za kalendárny rok, ktorý predchádza príslušnému kalendárnemu roku. Príslušný kalendárny rok je rok, v ktorom sa zvyšovanie dôchodkových dávok vykonáva, ak tento zákon neustanovuje inak.

(2) Dôchodkové dávky sa zvyšujú od 1. júla príslušného kalendárneho roka o percento určené ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice percenta medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky. Percento zvýšenia dôchodkovej dávky sa ustanoví opatrením, ktoré vydá ministerstvo podľa údajov štatistického úradu a vyhlási jeho úplne znenie uverejnením v Zbierke zákonov najneskôr do 30. apríla príslušného kalendárneho roka. Dôchodkové dávky, ktoré sú priznané od 1. júla do 31. decembra príslušného kalendárneho roka, sa zvyšujú odo dňa ich priznania.

(3) Na zvýšenie dôchodkovej dávky je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky vyplácaná ku dňu, od ktorého sa zvyšuje.

(4) Invalidný dôchodok, ktorý sa v príslušnom kalendárnom roku nevyplácal z dôvodu poskytovania náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu⁵¹⁾ nemocenského, platu alebo služobného príjmu podľa osobitného predpisu⁵⁷⁾ priznaných pred vznikom nároku na invalidný dôchodok, sa zvýši za každý príslušný kalendárny rok, v ktorom sa z uvedeného dôvodu nevyplácal. Tieto zvýšenia patria od vzniku nároku na výplatu invalidného dôchodku.

(5) Dôchodková dávka, ktorá sa v príslušnom kalendárnom roku nevyplácala z dôvodu zániku nároku na jej výplatu za každý príslušný kalendárny rok, v ktorom sa dôchodková dávka nevyplácala. Tieto zvýšenia patria od opätovného vzniku nároku na výplatu dôchodkovej dávky.

(6) Ak je dôchodková dávka upravená z dôvodu súbehu s iným dôchodkom alebo z dôvodu výkonu zárobkovej činnosti, určí sa zvýšenie z mesačnej sumy vyplácanej dôchodkovej dávky. Pri prvej zmene sumy vyplácanej dôchodkovej dávky, ktorá súvisí

s dôvodom zníženia dôchodkovej dávky, sa určí zvýšenie z mesačnej sumy dôchodkovej dávky vyplácanej odo dňa tejto zmeny.

(7) Pri súbehu nárokov na viac dôchodkových dávok zvyšuje sa každá z týchto dôchodkových dávok.

(8) Vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok sa v príslušnom kalendárnom roku nezvyšuje, ak bol vymeraný zo starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku zvýšeného v príslušnom kalendárnom roku.

(9) Zvýšenie dôchodkových dávok sa zlučuje s dôchodkovou dávkou, pri ktorej toto zvýšenie patrí.“

Tento mechanizmus bol však hneď v prvom roku účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. vylúčený z uplatňovania v praxi prijatím zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 43/2004 Z. z.“), ktorý v čl. III novelizoval zákon č. 461/2003 Z. z. tak, že novým § 293e upravil zvyšovanie dôchodkových dávok v roku 2004 odchylným spôsobom od všeobecne ustanoveného zvyšovania dôchodkových dávok podľa § 82 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa čl. III šesťdesiatehošiesteho bodu zákona č. 43/2004 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. februára 2006, sa do zákona č. 461/2003 Z. z. vložil nový § 293a, ktorý znie:

„§293a

Zvyšovanie dôchodkových dávok v roku 2004

(1) Na zvyšovanie dôchodkových dávok v roku 2004 sa nepoužije § 82 ods. 1 až 5 a odsek 8.

(2) Dôchodkové dávky priznané pred 1. februárom 2004 sa zvyšujú od 1. februára 2004 o 4 % mesačnej sumy dôchodkovej dávky, na ktorú má poistenec nárok ku dňu, od ktorého sa dôchodková dávka zvyšuje.

(3) Dôchodkové dávky priznané od 1. februára 2004 do 31. decembra 2004 sa zvyšujú odo dňa ich priznania o 4 % mesačnej sumy dôchodkovej dávky, na ktorú má poistenec nárok ku dňu, od ktorého sa dôchodková dávka zvyšuje.

(4) Dôchodkové dávky priznané pred 1. decembrom 2004 sa zvyšujú od 1. decembra 2004 o percento určené ako súčet jednej polovice percenta medziročného rastu spotrebiteľských cien a jednej polovice percenta medziročného rastu priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky znížené o 4 %. Percento zvýšenia dôchodkovej dávky podľa prvej vety sa ustanoví opatrením, ktoré vydá ministerstvo podľa údajov štatistického úradu a vyhlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov najneskôr do 31. augusta 2004.

(5) Dôchodkové dávky priznané od 1. decembra 2004 do 31. decembra 2004 sa zvyšujú odo dňa ich priznania po zvýšení podľa odseku 3 o percento určené podľa odseku 4. Na zvýšenie dôchodkovej dávky podľa prvej vety je rozhodujúca mesačná suma dôchodkovej dávky, na ktorú má poistenec nárok ku dňu, od ktorého sa dôchodková dávka zvyšuje.

(6) Invalidný dôchodok, ktorý sa v období od 1. februára 2004 do 31. decembra 2004 nevyplácal z dôvodu poskytovania náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu, nemocenského, platu alebo služobného príjmu podľa osobitného predpisu priznaných pred vznikom nároku na invalidný dôchodok, sa zvýši podľa odsekov 2 až 5 odo dňa vzniku nároku na výplatu invalidného dôchodku.

(7) Dôchodková dávka, ktorá sa v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004 nevyplácala z dôvodu zániku nároku na jej výplatu, sa zvýši pri opätovnom vzniku nároku na jej výplatu podľa odsekov 2 až 5 od opätovného vzniku nároku na výplatu dôchodkovej dávky.

(8) Vdovský dôchodok, vdovecký dôchodok a sirotsky dôchodok sa nezvyšujú podľa odsekov 2 až 5, ak boli vymerané zo starobného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku zvýšených podľa odsekov 2 a 5.

(9) V prípade, ak úhrn súm zvýšených dôchodkov poberateľa v roku 2004 podľa § 82 by bol vyšší o viac ako 100 Sk ako podľa odseku 4, rozdiel doplatí Sociálna poisťovňa jednorazovo do 31. januára 2005.“.

Zákonom č. 721/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých

zákonov, bol v čl. I sedemdesiatymštvrtým bodom s účinnosťou od 1. januára 2005 z § 293a vypustený odsek 9.

V roku 2005 bol spôsob zvyšovania dôchodkových dávok a úrazových dávok upravený taktiež odchyľne od všeobecného mechanizmu zvyšovania týchto dávok upraveného v § 82 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., a to zákonom č. 244/2005 Z. z., ktorý v čl. II v šestnástom bode s účinnosťou od 1. júla 2005 vložil do zákona č. 461/2003 Z. z. nový § 293e, ktorý upravuje zvyšovanie dôchodkových dávok a úrazových dávok v roku 2005 a ktorý znie:

„§ 293e

Zvyšovanie dôchodkových dávok a úrazových dávok v roku 2005

- (1) Na zvyšovanie dôchodkových dávok v roku 2005 sa nepoužije § 82 ods. 1 a 2.
- (2) Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2005 a dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2005 do 31. decembra 2005, ktorých suma je
  - a) do 3 906 Sk, sa zvyšujú o 10,2 %,
  - b) od 3 907 Sk do 3 956 Sk, sa zvyšujú na sumu 4 306 Sk,
  - c) od 3 957 Sk do 10 937 Sk, sa zvyšujú o 8,85 %,
  - d) od 10 938 Sk do 11 077 Sk, sa zvyšujú na sumu 11 907 Sk,
  - e) od 11 078 Sk do 14 719 Sk, sa zvyšujú o 7,5 %,
  - f) od 14 720 Sk do 15 824 Sk, sa zvyšujú na sumu 15 825 Sk,
  - g) vyššia ako 15 824 Sk, sa nezvyšujú.
- (3) Dôchodkové dávky vyplácané k 1. júlu 2005 sa zvyšujú od splátky dôchodkovej dávky splatnej po 30. júni 2005 a dôchodkové dávky priznané od 1. júla 2005 do 31. decembra 2005 sa zvyšujú odo dňa ich priznania.
- (4) Na zvýšenie úrazovej renty a pozostalostnej úrazovej renty platia odseky 1 až 3 rovnako.
- (5) Sumy jednorazového odškodnenia uvedené v § 94 ods. 2 a 3, suma náhrady nákladov spojených s liečením uvedená v § 100 ods. 2 a sumy náhrady nákladov spojených s pohrebom uvedené v § 101 ods. 3 a 5 sa zvyšujú v roku 2005 indexom 1,075.“

Toto ustanovenie ako nesúladne s označenými článkami ústavy a listiny vrátane čl. 1 ods. 1 ústavy napadol aj navrhovateľ.

V roku 2006 bol všeobecný mechanizmus zvyšovania dôchodkových dávok opätovne modifikovaný, a to zákonom č. 310/2006 Z. z., ktorý v čl. I v päťdesiatom ôsmom bode s účinnosťou od 1. augusta 2006 do § 82 vložil odsek 10, ktorý znie:

„(10) V roku 2006 sa dôchodkové dávky zvyšujú maximálne do sumy 17 200 Sk. Dôchodky priznané v sume vyššej ako 17 200 Sk sa v roku 2006 nezvyšujú.“

Aj toto ustanovenie ako nesúladne s označenými článkami ústavy napadol navrhovateľ.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil (PL. ÚS 12/05), že neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného v čl. 1 ods. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty a ochrany dôvery všetkých subjektov práva v právny poriadok (mutatis mutandis II. ÚS 48/97, PL. ÚS 37/99, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 25/00, PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 6/04 atď.). Ústavný súd už vo veci sp. zn. PL. ÚS 15/98 (tiež napr. PL. ÚS 1/04 alebo PL. ÚS 8/04) uviedol, že s uplatňovaním princípu právnej istoty v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem, a vo veci sp. zn. PL. ÚS 52/99 (tiež PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 1/04) uviedol, že medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti (proporcionality). Rovnako tak ústavný súd vo svojej judikatúre viackrát zdôraznil, že k princípu právnej istoty neodmysliteľne patrí aj ochrana legálne nadobudnutých práv (napr. I. ÚS 30/99).

Ústavný súd už taktiež vyslovil (PL. ÚS 12/05), že v súlade s tendenciami príznačnými pre modernú európsku konštitucionalistiku podlieha z hľadiska princípu právnej istoty ochrane aj tzv. legitímne očakávanie (legitimate expectation, der Vertrauensschutz), ktoré je užšou kategóriou ako právna istota. Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou, resp. neočakávanou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti

právných noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu. Ide o jeden z množstva konkrétnych výrazov princípu materiálneho právneho štátu, v ktorom sú všetci nositelia verejnej moci vrátane parlamentu podriadení ústave a jej princípom. Všeobecný princíp právneho štátu je kľúčový princíp, na ktorom je budovaný celý právny poriadok i celý systém fungovania nášho štátu. Znamená to, že tento princíp sa premieta bez rozdielu do všetkých oblastí spoločenského života. Ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti je povinný rešpektovať rámec právneho štátu, v ktorom je okrem iného garantovaná právna istota vrátane ochrany legálne nadobudnutých práv, ako aj legitímnych očakávaní, a tiež trvácnosť a stabilita právnych noriem, a je zakázaná svojvôľa v činnosti orgánov verejnej moci, parlament z toho nevynímajúc. V dôsledku posunu v nazeraní na ústavné princípy nastal posun aj v smere od formálneho chápania právneho štátu k jeho materiálnemu chápaniu, ku ktorému sa ústavný súd svojou judikatúrou zreteľne prihlásil. Pri formálnom chápaní právneho štátu sa ústavné princípy uplatňujú v limitoch ústavných textov aplikovaných na základe gramatických a formálnologických metód identifikujúcich obsah právnych predpisov. Takýto prístup znamená, že ak ústavný text napr. výslovne neustanovuje, že určité nároky sú neodňateľné, t. j. sú zaručené akoby „len“ zákonnými zárukami, možno potom „legalizovať“ akékoľvek zásahy štátu. Materiálne chápanie právneho štátu takýto prístup vylučuje. Ústavný súd preskúmal napadnuté zákony z hľadiska ich súladu s označenými článkami ústavy v intenciách materiálneho chápania právneho štátu.

Prísne kritéria pri uplatňovaní princípu právneho štátu musia platiť pre obsah právnych predpisov, t. j. predovšetkým tých, ktoré zasahujú do osobitne citlivých oblastí, akou je aj sociálny status fyzických osôb - dôchodcov s dopadom na zabezpečenie podmienok na ich dôstojný život. Zabezpečenie dôchodcov sa realizuje predovšetkým prostredníctvom dôchodkových dávok.

Je evidentné, že zákonodarca opakovane vylučoval z uplatňovania systémové riešenie zvyšovania dôchodkových dávok zavedené v sociálnom poistení od 1. januára 2004.

Ústavný súd vo vzťahu k spôsobu vylúčenia platného a účinného ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. z jeho praktickej aplikovateľnosti, resp. vo vzťahu k dlhodobému vylúčeniu jeho účinnosti zavedením „špeciálnych“ ustanovení o zvyšovaní dôchodkových dávok pre jednotlivé kalendárne roky (2004, 2005, 2006) konštatuje, že takýto mechanizmus a spôsob „umelého“ odkladania účinnosti právneho predpisu narúša systémovosť akéhokoľvek vecného riešenia, v danom prípade zvyšovania dôchodkových dávok, a vzbudzuje vážne pochybnosti o ústavnosti takejto legislatívnej úpravy.

V kontexte základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe, pri nespôsobilosti na prácu a pri strate živiteľa garantovaného v čl. 39 ods. 1 ústavy a v čl. 30 ods. 1 listiny, s ktorým je podľa navrhovateľa v rozpore aj § 82 ods. 10 zákona č. 461/2004 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., argumentujúc tým, že vznik nároku na dôchodkovú dávku sa viaže na splnenie zákonných podmienok, pričom zvýšenie dôchodkových dávok, ktorého pravidlá sú ustanovené tiež zákonom, nadväzujú na vznik nároku na dôchodkovú dávku a toto zvýšenie sa zlučuje s dôchodkovou dávkou, pri ktorej toto zvýšenie patrí, posudzoval ústavný súd limitovanie hornej hranice dôchodkovej dávky, do ktorej sa dôchodkové dávky zvyšujú (valorizujú), majú zvyšovať (valorizovať) podľa napadnutého ustanovenia tak z hľadiska čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy, ako aj z hľadiska čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 30 ods. 1 listiny.

Ústavný súd je toho názoru, že základné právo na primerané hmotné zabezpečenie, ktorého podrobnosti sa majú v súlade s ústavou upraviť zákonom, zahŕňa predovšetkým primerané hmotné zabezpečenie v starobe prostredníctvom systému dôchodkového zabezpečenia, v ktorom kľúčovú pozíciu má sociálne poistenie. Sociálne poistenie ako systém založený na poistnom princípe, osobnej participácii premietajúcej sa do zohľadňovania „zásluhovosti“ pri výpočte dôchodkovej dávky, na sociálnej solidarite a na garancii štátu je založený na princípoch, ktoré sa premietajú nielen do výpočtu dôchodkovej dávky, ale premietajú sa aj do systému jej zvyšovania, ktoré sa podľa všeobecného mechanizmu zákona č. 461/2003 Z. z. má realizovať k 1. júlu každého kalendárneho roka, s ohľadom na medziročný rast spotrebiteľských cien a rast priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Tento mechanizmus podlieha vopred presne ustanoveným

pravidlám a s takto založenou valorizáciou najväčší sociálny systém počíta tak, aby dôchodkový systém bol funkčný a spoľahlivý. Tým, že integrálnou súčasťou systému sociálneho poistenia sú tak dôchodkové dávky, ako aj ich valorizácia pravidelne uskutočňovaná každoročne v určitom čase a podľa určitých kritérií, možno ju považovať za súčasť základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy a podľa čl. 30 ods. 1 listiny a z tohto pohľadu ju treba aj posudzovať.

Podľa názoru ústavného súdu preto opakovaným vylúčením uplatnenia všeobecne ustanoveného valorizačného mechanizmu a zavedením hornej hranice pre zvyšovanie dôchodkových dávok došlo nielen k neprípustnému zásahu do právnej istoty a z nej vyplývajúcich legitímnych očakávaní adresátov tejto právnej úpravy a k vážnemu narušeniu ich dôvery v právny poriadok, čím sa namietané ustanovenie dostalo do rozporu nielen s čl. 1 ods. 1 ústavy, ale aj do rozporu s čl. 39 ods. 1 ústavy a s čl. 30 ods. 1 listiny, lebo bez akýchkoľvek akceptovateľných dôvodov sa v systéme dôchodkového poistenia narušila proporcionalita uplatňovaných princípov, predovšetkým medzi mierou sociálnej solidarity a mierou osobnej participácie (zásluhovosti) na sociálnom zabezpečení spôsobom vedúcim k ničím neodôvodnenej nivelizácii dôchodkových dávok narúšajúcej ústavný princíp zabezpečenia primeranosti, ktorá sa posudzuje aj podľa kritéria zásluhovosti.

Podľa názoru ústavného súdu opakované novelizácie zákona urobené s cieľom vylúčenia uplatňovania všeobecného zákonom ustanoveného systému zvyšovania dôchodkových dávok sú v príkrom rozpore s princípmi jasnosti, stability a právnej istoty, ale aj s princípmi tvorby práva, ktoré vyplývajú zo všeobecného princípu právneho štátu, ako je obsiahnutý v čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj s garanciou základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 ústavy a podľa čl. 30 ods. 1 listiny.

Spôsob legislatívnej úpravy opakovaného vylúčenia všeobecného mechanizmu zvyšovania dôchodkových dávok v jednotlivých kalendárnych rokoch podľa názoru ústavného súdu nielenže narušil systémové a koncepčné riešenie spôsobu zvyšovania dôchodkových dávok a je výrazom neštandardnej legislatívy a nežiaducej legislatívnej techniky, ale významným spôsobom nivelizoval základné právo na primerané hmotné

zabezpečenie v starobe určitej skupiny ľudí, a to práve tej, ktorá v rámci svojej sociálnej solidarity výrazne participovala na tvorbe zdrojov tohto systému. Podľa názoru ústavného súdu vylúčenie z aplikovania štandardného mechanizmu zvyšovania dôchodkových dávok v záujme a na úkor riešenia iných problémov (otázok), právnou úpravou „živiacou“ legitímne očakávanie určitého nároku v predvídateľnom a zákonom ustanovenom čase nie je ústavne konformné a prekročilo medze rešpektovania princípov právneho štátu. Napadnuté ustanovenie označeného právneho predpisu je z tohto dôvodu v rozpore s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 30 ods. 1 listiny.

Navrhovateľ namieta nesúlad § 82 ods. 10 Z. z. zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. aj s čl. 12 ods. 2 ústavy a s čl. 3 ods. 1 listiny argumentujúc nerovnakým prístupom k rovnakým skupinám (okruhu osôb). Základom na takéto hodnotenie je prijatie zákona č. 310/2006 Z. z. a nadobudnutie jeho účinnosti 1. augusta 2006; tento zákon zaviedol „horný“ strop pre zvyšovanie dôchodkov, a to s účinnosťou od 1. augusta 2006, ktorý mal platiť až do 31. decembra 2006. Netýkal sa však osôb, ktorým sa k 1. júlu 2006 vyplácala dôchodková dávka vyššia ako 17 200 Sk, a osôb, ktorým sa dôchodková dávka priznala v sume vyššej ako 17 200 Sk od 1. júla 2006 do 31. júla 2006 vrátane.

Podľa názoru ústavného súdu zhodného aj so stanoviskom národnej rady a aj vlády, týmto diferencovaným riešením zvyšovania dôchodkových dávok v tom istom kalendárnom roku podľa času vzniku nároku na výplatu dôchodkovej dávky došlo k neodôvodnenému rozdielnemu zaobchádzaniu s osobami, ktoré splnili rovnaké podmienky nároku na výplatu dôchodkových dávok v roku 2006. Diferencovanie nároku podľa dátumu priznania dôchodkovej dávky v roku, v ktorom sú inak splnené všetky podmienky na vznik nároku na ich výplatu rovnako, hodnotí ústavný súd ako neodôvodnené rozdielne zaobchádzanie, a preto rozhodol, že § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nie je v súlade s čl. 12 ods. 2 ústavy a s čl. 3 ods. 1 listiny.

Navrhovateľ namieta aj nesúlad § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. s čl. 13 ods. 3 ústavy a s čl. 4 ods. 3 listiny argumentujúc tým, že

limitovanie hornej hranice dôchodkov pre diferencovaný postup pri ich zvyšovaní predstavuje neodôvodnené zákonné obmedzenie základných práv a slobôd, pretože neplatí pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Ústavný súd je toho názoru, že v § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. došlo k obmedzeniu základného práva určitej skupiny osôb poberajúcej dôchodkovú dávku, t. j. skupiny osôb, ktorým vznikol nárok na výplatu dôchodkovej dávky od 1. augusta 2006 do 31. decembra 2006, ktoré vo vzťahu k ostatným poberateľom dôchodkových dávok, ktorým vznikol nárok na výplatu dôchodkovej dávky do 1. augusta 2006 (od 1. januára 2006), možno hodnotiť ako neodôvodnené obmedzenie zvyšovania ich dôchodkových dávok vo vzťahu k ostatným poberateľom, pretože ide o prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky rovnako. Preto rozhodol, že § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z. nie je v súlade s čl. 13 ods. 3 ústavy a s čl. 4 ods. 3 listiny.

B. K namietanému nesúladu § 293e ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 1 ods. 1, čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 30 ods. 1 listiny

Navrhovateľ namieta aj nesúlad § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 39 ods. 1 ústavy a s čl. 30 ods. 1 listiny.

Ústavný súd aj v tomto prípade posudzoval zmenu všeobecného zvyšovacieho mechanizmu na zvyšovací mechanizmus ad hoc pre jednotlivé kalendárne roky z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) a garantovania základného práva na primerané hmotné zabezpečenie (čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 30 ods. 1 listiny) a dospel k rovnakému záveru ako pri posudzovaní § 82 ods. 10 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., t. j., že aj § 293e ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. nie je v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj s čl. 30 ods. 1 listiny. Dôvody a argumenty sú obdobné (pozri časť A.)

C. K namietanému nesúladu § 293e ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 3 ústavy, ako aj s čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 3 listiny

Vo vzťahu k namietanému nesúladu § 293e ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 3 ods. 1 listiny ústavný súd dospel k záveru, že k namietanému nerovnakému prístupu k zvyšovaniu dôchodkových dávok v roku 2005 napriek tomu, že bol „umelo“ ustanovený horný limit zvyšovania dôchodkových dávok, nedošlo, pretože na zvyšovanie všetkých dôchodkov v roku 2005 sa tento limit a všetky ďalšie pravidlá vzťahoval rovnako (nedošlo k diferencovaniu poberateľov dôchodkových dávok patriacich do určitej dôchodkovej úrovne z hľadiska výšky dôchodku), a preto ústavný súd návrhu na vyslovenie nesúladu § 293e ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 3 ods. 1 listiny nevyhovel.

Ústavný súd nevyhovel ani návrhu na vyslovenie nesúladu § 293e ods. 1 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 244/2005 Z. z. s čl. 13 ods. 3 ústavy a čl. 4 ods. 3 listiny, pretože v roku 2005 sa v súvislosti s úpravou zvyšovacieho mechanizmu dôchodkových dávok síce zaviedlo obmedzenie zvyšovania dôchodkových dávok ustanovením hornej hranice pri ich zvyšovaní, ktoré sa však uplatňovalo počas celého roka 2005 rovnako (nedošlo k rozdeleniu na žiadne časové obdobia).

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v čl. 125 ods. 1 ústavy je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 ods. 1 písm. b) a c) ústavy, aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v čl. 125 ods. 1 písm. d) ústavy, aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy,

ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2008